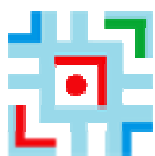

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ**

ФОРМУВАННЯ СТАЛОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали III Міжнародної
науково-практичної конференції**

17-18 листопада 2022 року

Київ 2022

господарств, за самими фермерськими господарствами як юридичними особами.

Описані вище проблеми – далеко не всі, з якими доводиться зіштовхуватися фермерам. Однак їх вирішення дозволило б витягнути фермерські господарства зі стану невизначеності, зробивши з них господарства зі зрозумілим, отже й гарантованим режимом володіння майном, перш за все землею. Це є запорукою їхнього розвитку та зростання економічної привабливості.

Список використаних джерел

1. Аграрне право: підруч. Студ. Вищ. Навч. Закл/ В.П. Жушман, В.М. Корнієнко, Г.С. Корнієнко та ін.; за ред. В.П. Жушмана та А.М. Статівки. – Х.: Право, 2010. - 296 с.
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання діяльності фермерських господарств: Закон України від 24 вересня 2021 року. № 1788-IX. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-20/#Text>
3. Добряк Д.С., Еколого-економічні засади реформування землекористування в ринкових умовах / Добряк Д.С., Бабміндра Д.І. – К.: Урожай, 2006. – 336с.
4. Кармазін Р.В. Законодавчі перспективи землеустрою як механізму ефективного використання земель / Юридичний журнал, 2003. – №5. – С. 27–32.

Main problems regarding the organization of land relations of farms

Abstract. The current stage of the development of farming in Ukraine shows absolutely low state participation in creating conditions for the functioning of farms, which has a correspondingly negative effect on this process. The situation in the agricultural sector of Ukraine is still characterized by the dominance of large agricultural holdings, which are able to conduct business even in difficult economic conditions. They do not have such problems with the sale of products, access to credit and government assistance that small farms have. Therefore, the problem today is to determine the real role of farming in the country and possible prospects for its development.

Лашкевич О.В.

фахівець

Інститут землекористування НААН України

м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТА РОЗПОРЯДЖЕННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ ДІЛЯНКАМИ КОЛЕКТИВНОЇ ВЛАСНОСТІ

Колективна власність охоплює майно, що належить окремим організаційно оформленим колективам громадян, а також інших колективних організацій.

Члени таких організацій об'єднують свою працю (підприємницьку діяльність) і свої кошти для досягнення певних цілей. Вони безпосередньо або через створювані органи визначають порядок використання майна, управління ним та розподілу доходів.

Колективна власність в економіці України, яка прийшла на зміну традиційним колгоспно-кооперативній власності та власності громадських

організацій, набуває сьогодні іншого характеру. Вона має значні можливості для розвитку і могла б бути використана протягом тривалого часу [1].

На сьогоднішній день, більшість земель які належали бувшим – колективним сільськогосподарським підприємствам (далі КСП) знаходяться або на стадії так званого «рейдерського захвату», або на стадії складності внесення даних до Державного земельного кадастру (реєстрації земельної ділянки в ДЗК та права у реєстрі речових прав), саме за правомірним власником цих земель згідно з Державним актом на право колективної власності або свідоцтвом яке посвідчує право на землю.

Сучасне вирішення даного питання полягає у розробленні землевпорядної документації, а саме:

–технічна документація щодо інвентаризації земель;

–технічна документація щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки [2].

Чинним законодавством значно розширено коло суб'єктів колективної власності. Стаття 20 Закону України "Про власність" відносить до нього трудові колективи державних підприємств, колективи орендарів, колективні підприємства, кооперативи, акціонерні товариства, господарські товариства, господарські об'єднання, професійні спілки, політичні партії та інші громадські об'єднання, релігійні організації, що є юридичними особами. Разом з тим, стосовно такого специфічного об'єкта права власності, як земля, коло суб'єктів обмежене колективними сільськогосподарськими підприємствами, сільськогосподарськими кооперативами, садівницькими товариствами, сільськогосподарськими акціонерними товариствами [3].

Найбільш разючі зміни відбулися у розподілі земельного фонду за формами власності, що є прямим наслідком проведеної земельної реформи (табл. 1).

Таблиця 1. Аналіз площ земель за формами власності у різний період її трансформації

Рік	Площа земель за формами власності, тис. га:			
	державна	приватна	колективна	комунальна
1990	60354,8	-	-	-
1996	36310,5	1925,4	21118,9	-
2001	30166,5	29109,2	1079,1	-
2006	29595,6	30642,1	117,1	-
2009	29357,8	30920,1	76,9	-
2014	28886,0	31400,5	55,8	12,6
2017	28156,8	32569,3	36,9	30,5
2020	27548,2	35758,2	25,8	35,6

(дані взяті з Електронного журналу «Ефективна економіка» статті «Ретроспективний аналіз та оцінка сучасного стану використання і охорони земель» [7])

Що стосується земель КСП, які ліквідовані, то необхідно зазначити з 01.01.2019 членам колективних сільськогосподарських підприємств паювання

земель у яких завершилось до 2020 року надано можливість перерозподілити між собою (допаювати) залишок сільськогосподарських угідь та передати землі несільськогосподарського призначення до комунальної власності [4].

Рішення щодо передачі не розпайованих земель КСП до земель запасу повинно прийматись загальними зборами власників земельних часток (паїв) КСП чи зборами уповноважених або створеного ним органу управління, якому передано функції по господарському управлінню колективним майном [5].

У процесі допоювання всі несільськогосподарські землі повинні бути передані у комунальну власність. До завершення процесу допоювання місцевим радам надається право передавати ці землі в оренду. Це дозволить використовувати землю за цільовим призначенням і дасть місцевим бюджетам додаткові доходи.

Якщо до 2025 року такі рішення колишніми членами КСП не будуть ухвалені, місцеві ради можуть звернутися до суду із заявою про передавання земель до комунальної власності в порядку визнання майна безхазяйним [6].

Місцеві ради можуть звернутися до суду із заявою про передавання земель до комунальної власності в порядку визнання майна безхазяйним.

Землі працюючих КСП закон не чіпає, вони будуть користуватися землями колективної власності. Проте, якщо такі КСП будуть в подальшому паюватися, то несільськогосподарські землі треба буде передати до комунальної власності.

Запропонований шлях вирішення питання збалансований, бо так враховуються як інтереси членів КСП, так і інтереси громад.

Передача земель колективного сільськогосподарського підприємства громадянам у власність та виділення земельних ділянок у натурі (на місцевості) власникам земельних часток (паїв) відбувається лише рішенням відповідних сільських, селищних або міських рад.

Список використаних джерел

1. Гадзало Я. Основні положення Національної доповіді щодо завершення земельної реформи у країні. Національна академія аграрних наук України. 2015. С. 9–15.

2. Аврамчук Б. Вплив земельної реформи на розвиток земельних відносин в Україні. Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. 2015. № 2/3. С. 50–58.

3. Національна академія аграрних наук України, Інститут землекористування, ВГО «Спілка землевпорядників України».

4. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001 №2768-III. Відомості Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14> (дата звернення 22.20.2020).

5. Спасибо-Фатєєва І. В. Поняття майна, майнових та корпоративних прав як об'єктів права власності. Вісник комерційного права. 2004. № 5. С. 9–18.

6. Про колективне сільськогосподарське підприємство: Закон України від 14.02.1992 р. № 2114-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2114-12>.

7. Зінченко Т.Є. Ретроспективний аналіз та оцінка сучасного стану використання і охорони земель. Ефективна економіка. 2012. № 7. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2012_7_26

Features of the use and disposal of collectively-owned land plots

Abstract. In the scientific literature, the most attention is paid to the problems related to the transformation of lands of the collective form of ownership to the modern system. They have been thoroughly researched and analyzed by both domestic and foreign scientists and practitioners. The problems of legal regulation of collectively owned lands are considered in the works of P.I. Hayuduky, P.T. Sabluk, M.S. Bogira, O.O. Melnyk, A.S. Danylenko, and D.S. Dobryak and other.

However, the problem of research remains not completely solved, and in modern conditions of constant development of land relations in Ukraine, new questions arise that require separate research and justification.